

Digitaliseret af | Digitised by



**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Alternativ titel | Alternative title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Birch, Fr. Sneedorff.

Palne-Jæger : et dansk Folkesagn fra det
sextende Aarhundredes første Halvdel.

Palne Jæger.

Aarhus : trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkerie,
1829

50 s.

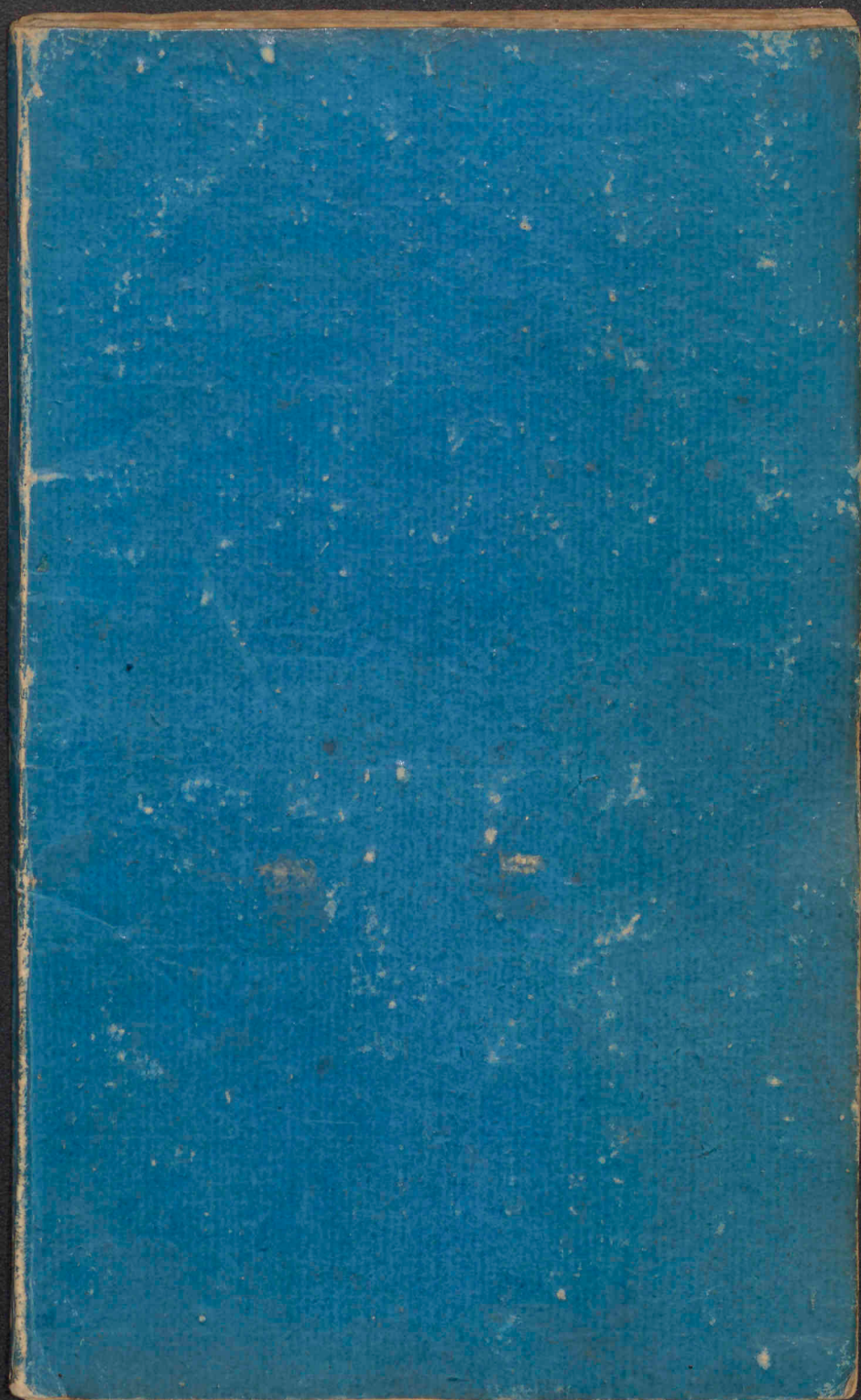
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.





57-93.

Det Kgl. Bibliotek



130025719175



Palne = Jøger.

Et dansk Folkesagn

fra det sextende Aarhundredes første Halvdeel.

Af

Fr. Sneedorff Birch.

Trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkerie.

1829.

S. T. Jørgen Edsberg Lea
12 Aug. 1829. *Fr. Birch*

Handwritten title in a stylized, possibly Gothic or similar script, appearing upside down.

Handwritten text, likely a subtitle or author's name, appearing upside down.

Handwritten text, likely a subtitle or author's name, appearing upside down.

Handwritten text, likely a subtitle or author's name, appearing upside down.

Handwritten text, likely a subtitle or author's name, appearing upside down.

Handwritten text, likely a subtitle or author's name, appearing upside down.



— — Nun saupf und braupf es, das wüthige Heer,
In's weite Gethal und Gebirge.

Goethe.

Mismodig stod den gamle Kulsvier Anders i Læs-
tjør, paa Vestkanten af Syen, og stirrede ud i den
fugtige Esteraarsaften. Laage, blandet med Støv-
regn, indhyllede Egnen trindtom i Skumring, og
kun dunkelt skimtede han ved Hjulveien, der førte
ned til Havet, sine Svende, Audun og Jørgen,
som vare isærd med at læsse Kul paa Bognen.
Da vakte et sagte Slag paa Skulderen ham af
hans Betragtninger, han vendte sig om og saae
Smeden fra Ørslev, som med et trohjertigt Haands-
tryk bød ham God Aften. „Gud hjælpe os! gjen-
svarte Kulsvieren: I har al Grund til at ønske
mig og hele Landet en god Aften. Er Kongen ikke
nu affat*), og findes der Andet end idel Forvir-
ring og Vilderede i Riget?“

*) I Aaret 1523. See N. Hvitfeld. S. 202:240.

„Vel sandt! gjentog Smeden: Udsigterne ere kun bedrovelige, ikke destomindre bør vi ikke opgive Haabet om bedre Tider.“ — „Bedre Tider? afbrød Anders ham: Bærre, vil J nok sige; naar J ellers har fornummet noget til Larmen i de sidste Rætter, da vil J sagtens give Slip paa Haabet om en Forandring til det Bedre. Foer ikke Palne-Jæger forleden Nat med Susen og Brusen gennem Luften? J veed dog, hvad saadant Barsel har at betyde, og intet Menneske kan mere tvivle om, at svare Ulykker ville ødelægge Landet.“

Audun og Jørgen vare imidlertid blevene færdige med deres Arbejde, og nærmede sig lyttende. „J kommer altid med Eders gamle Eventyr, gennemløb Smeden: jeg maa reent ud tilstaae, at jeg ingen, synderlig Tro har til slige Ferteegn og Varsler.“ — „Tidsnok vil J faae Troen i Hænderne! svarte Anders: men det begynder allerede at blive mørkt og kjøligt; vil J træde ind med mig i Huset, da kunne vi endnu en Stund snakke sammen ved Ilden?“ Smeden samtykkede, og begge de Gamle forsoiede sig bort.

Audun og Jørgen bleve tilbage og stirrede tause efter de Bortgaaende. Endelig udbroød den Første, en rank, lyshaaaret Ungerfvend, i de Ord: „Hvad mener den Gamle med sin Fortælling om Palne-Jæger? Allerede oftere har jeg hørt dette Spøgeri omtale, men aldrig fik jeg endnu nogen rigtig Besked desangaaende.“ — „Ogsaa jeg, gjentog Jørgen: veed ikke synderligt derom; kun Saameget har jeg ladet mig fortælle: at Palne var en mægtig

Høvding i Hedenstæbets Tid, som med en Piił dræbte Kong Harald Blaatand; man fortæller om ham, at han ligger begravet her i Landet, og til Straf for sin Udaad, ingen Hvile kan faae efter Døden, men ved Midnatstid, hobergang det er Fuldmaane, med sine Vilfonger jager gjennem Skyerne. Lader han sig tilsyne paa andre Tider, da gaaer Sagnet: at en eller anden svar Ulykke, Krig, Pest eller Hungersnød, derved varfles forud. Bønderne fortælle desuden heel underlige Eventyr om ham. Saaledes skal for flere Aar siden Henrik Synbo en Aften have staaet i sin Dør *), da Palne kom farenende gjennem Lusten og befalte ham, at holde sine Hunde. Af Frygt torde Henrik ikke modsætte sig Spøgelsens Begjæring, og gjorde som ham var befaleet, hvorpaa Palne kastede en Hob Guldpenge i hans Hat, hvilke brændte igjennem, eftersom de vare gloende. Endvidere beretter Eventyret, at disse Penge bleve Henrik til stor Forraadelse. Han forsaldt til Spiir og Spil, og gif siden i Ledtog med en Røverbande, da Pengene vare opbrugte. Han blev greben og maatte bøde med Livet for sine Forbrydelser. Hift oppe paa Bakken, hvor Synderen dingler i Galgen, saae jeg for fem Aar siden den stakkels Karl hænge paa samme Sted. Jeg var dengang endnu kun et Barn, men ikke destomindre erindrer jeg tydeligt, hvilket sælsomt Indtryk det

(1*)

*) See Thiele's Folkesagn. I. 97.

gjorde paa mig, da jeg saae Forbryderens underlige Miner, medens Strikken blev snørt ham sammen om Halsen."

"Den Nar! afbrød Audun: Jeg skulde tilviise i hans Sted have baaret mig fornuftigere ad. Vilde Palne skjænke mig en Emule af sin Rigdom, da skulde mit Exempel overbevise Eder om, at der ogsaa kan komme Betsignelse af Troldpengene. Vidste jeg blot en Maade, hvorpaa jeg kunde bevæge Jægeren til at give mig nogle af sine Guldstykker."

"Tag Dig vare for at have noget Samkvem med deslige foglende Gjenfærd! gjentog Tjorgen: Det er kun altfor vist, at det har taget en ulykkelig Ende med alle dem, som ad denne Vej have søgt at komme i Besiddelse af større Formue. Husker Du ikke den gamle Jakob fra Ørslev, som i de sidste Aar reent gik fra Forstanden? Ogsaa om ham fortæller man: at han en Midnat, i Juldmaane, gik op paa Høien, hvor Palne fornemmelig driver sit natlige Uvæsen, og tre Gange raabte Spøgelses Navn, hvorpaa det viste sig for ham med en truende Mine og kastede en Hob Guld til ham. Men der var hverken Lykke eller Betsignelse ved Pengene, thi, som der staaer i Ordsproget:

117 Hvad med Synden kommer, med Sorgen forgaaer,
Uretfærdiges Guds ei længe bestaaer.

Den Gamle plagedes fra den Tid af med en frygtelig Angst for, at hans Rigdom skulde ham frastjæles. Han sad Dag og Nat hjemme ved Pensgekassen og vovede neppe at gaae ud, af Frygt for,

at Nogen i hans Fradørelse skulde røve hans Eiendoms. Omsider virkede Angsten og den bestandige Nattevaagen saaledes paa ham, at han endte sit Liv i Daarekisten."

"Det er ret en taabelig Snaf, Du der fører! udbryd Audun: Troe mig: ikke den saaledes for hvervede Rigdom, kun den slette Brug af den, har voldt Hines ulykkelige Endeligt. Hvad mig angaaer, da skulde jeg nok, som jeg allerede før sagde, bære mig fornuftigere ad. Dog, jeg mærker det er et forgjæves Arbejde længere at prædike for Dig, kun Saameget vil jeg sige Dig: at det vel kunde hænde sig, at jeg selv prøvede Eventyret med Palne; det vil da vise sig, hvo af os der har Ret."

"Christ frie os! udbryd Tjorgen: Du vil dog ikke have noget at bestille med den hedenske Palne? Frygter Du da ikke for Himlens Straf, naar Du giver Dig af med slige Troldvæseners, eller har Du ikke læst i Bibelen: at de, som befatte sig med Hexeri og Tryllekonster, ikke skulle arve Himmeris ges Rige?"

"Jeg frygter Intet! svarer Audun: En ærlig Karl, som har Hjertet fiddende paa det rette Sted, behøver ikke at være bange for Nogen, hverken for Levende eller for Døde."

Ayftende med Hovedet korsede den Anden sig, og forlod Audun, som længe blev staaende ubevægelig paa samme Plet, hængsunket i dybe Betragtninger.

Mangehaande Tanker gjennemkrydsede hans Sjæl. Hans løst henkastede Ytring: selv at ville prøve

Eventyret med den natlige Jæger, modnedes mere og mere, efter nyere Overveelse, til en fast Beslutning. Forkængst havde han baaret Kjærlighed til den smukke Rigmor, Møllerens Datter i Eskjær, ogsaa hun deelte hans Tilboielighed, men Forældrene modsatte sig deres Forbindelse, paa Grund af Auduns Fattigdom. En Straale af Haab glimtede nu gjennem hans Sjel, og en Udvei viste sig for ham til at naae sit Ønskes Maal. Takkefuld vandrede han med langsomme Skridt gjennem Landsbyen. Et Oplob af Bønderne vakte hans Opmærksomhed, og han nærmede sig lyttende for at erfare Aarsagen.

Forklædt som Bonde var det lykkedes en Spejder fra Greven af Soja's Tropper, som i Beltet krydsede paa Søren Norbyes Skibe, og oppebiede et gunstigt Dieblif for at gjøre Landgang, at snige sig ind i Byen. Bønderne vare Alle den affatte Christian den Anden hengivne, som altid havde stræbt at bringe Ligevægt mellem Stænderne, og at ophjælpe de Ringere mod den overmodige Adels. Spejderens Komme havde derfor vakt en almindelig Glæde blandt dem: Ebbe Grost, en Tilhænger af Frederik den Første, havde allerede i rim Tid holdt Byen besat med sine Tropper, og Bønderne saae nu længselsfulde det Dieblif imøde, da Greven af Soja vilde befrie dem fra Gjenden *). Grost, ved det, vilde endnu denne Aften drage længere ind

*) See Blom's Unionskrigene og Borgerkrigene S. 340. ff.

i Landet, dog vidste man det ikke med nogen Sikkerhed. Efter mange Raadslagninger blev det endelig afgjort, at et Blus fra Høien skulde give Greven Børsel om, naar Gjenderne vare bortdragne, og med denne Betsked kastede Speideren sig i Baaden, for at roe tilbage til Sine.

Bønderne vare endnu længe efter hans Bortgang forsamlende. Alle vare enige i at billige Planen, men, en hemmelig Rædsel for det natlige Kogleri paa Høien gjorde, at selv de meest Behjertede undslog sig for at holde Vagt ved Baalet. Det var just denne Nat Fuldmåne og, efter Sagnet, pleiede Gjenfærdet fornemmelig paa den Tid at jage over Bakkerne. Da Ingen af Bønderne vovede at holde Vagt ved Baanen, fremstod Audun og erklærede sig villig til at overtage dette Hverv. I al Stilhed slæbte man en Hob tørt Ved, Beegstrandse og andre brændbare Materier sammen paa Høien, og Alle ventede nu med Længsel paa Diebliffet, da Ebbe Frost vilde forlade Byen.

Solen var forlængst gaaet til Høile og Tusmørket bredte sine Skygger ud over Egnen, da en jublende Fanfare af Trompeter forkyndte Tropperens Opbrud; men klogelig havde Bønderne besluttet at opsætte Baalets Antændelse i de første Timer, for at Luen ikke skulde vække Gjendernes Opmærksomhed og bevæge dem til at vende tilbage, for Greven af Soja, med den forventede Udsætning, havde gjort Landgang.

Aldun stod ene paa Høien, forsynet med Alt, hvad der hørte til at antænde Brændestablen. Hans Die fulgte speidende de bortdragende Gjender; snart forsvandt de hvide Fjærbuske ganske i Mørket, og kun af og til betegnede et Glimt fra de polerede Staalhuer, naar Maanen brød frem mellem Taas gesthyerne, den Bei Dropperne havde taget. Utaals modig ventede han paa det Dieblif, da han med fuldkommen Tryghed kunde antænde Beddet; Tilfældet syntes fortrinligt hans Forehavende, at friste Eventyret med Palne's Gjenfærd, gunstigt. Det var Juldmaane; han var ene, og kunde gjøre sit Regning paa, at Ingen forstyrrede ham. Liden begyndte at falde ham lang, Klokken slog halve elleve i Taarnet, og før henved Midnat vovede han ikke at tænde Blusset, da Gjenderne endnu vare for nær. Det natlige Mørke, som kun af og til formindstedes, naar en enkelt Maanestraale trængte sig gjennem Skysløret, og den øde Taushed, som laae udbredt over Egnen, satte ham i en uhyggelig Stemning, og for at opmuntre sig, istemte han Bisen *), som Bønderne havde digtet om den afsatte Rønge og hans Modstandere:

Alle smaae Fugle i Skoven er,

De give paa Høgen stor Klage:

Han river af dem baade Fjære og Duun,

Og vil dem af Skoven jage.

Saa fløi de op i Egetop,

De lagde et Raad paany,

*) Syv's Kjempeviser, II. 50.

Hvorledes de skulde en Konning faae,
Dem kunde fra Høgen frie.

Frem da traadte den uselige Krage,
Han var saa forrigfuld :
„Reise vi os den gamle Ørn,
Jeg haaber han vorder os huld.“

Det var alle de andre smaae Fugle,
De svarede Ja dertil ;
Nu er Ørnen vorden Fuglekonge,
Saalange som Gud han vil.

Til, da svarte den stolte Høg :
Vi skæde det ingenlunde,
Dg skal den Ørn være Fuglekonge,
Han lægger os øde i Grunde.

Det da spurgte den gamle Ørn,
Han blev saa vred i Hu,
Dg slog han til den stolte Høg,
Alt med sin skarpe Klo.

Derved da glædes de andre smaae Fugle,
Dg stunge hver med sin Stemme :
I Lunden var Fryd og Fuglesang,
Alt der som Ørnen var hjemme.

Sammen da sankes den Høgehar,
Den skjulte baade Skov og Kjør ;
„Dg vi ville os til Lunden fare,
Dg gjøre den Ørn et Blær.“

Det da hørte den simple Due,
 Hun sloi til Øren og sagde:
 „Dg nu da kommer den Høgehær,
 Han agter at gjøre Dig Skade.“

Til da svarte den gamle Ørn,
 Saa baade hans Øine de runte:
 „Saamange Muus de bide en Kat,
 Thi maa jeg romme af Lunde.“

Bort da sloi den gamle Ørn,
 Alt med sine Unger saa smaae,
 De andre smaae Fugle de bleve saa vilde,
 De vidste dem ingen Raad.

Nu sidder Høgen i Eggetop,
 Dg breder han ud sin Vinge;
 De andre smaae Fugle i Skoven er,
 Dem monne saa jammerlig trænge.

Nu sidder Kragen paa baren Kvist,
 Dg svelter hun over sin Kio,
 Uglen skjuler sig i Ellerrunte,
 Jeg venter hun haver Uro.

Bliben løber i Uger - Men
 Alt med sin høie Top,
 Høgen, han kommer der flyvende frem,
 Dg æder hende op.

Nu sidde alle de andre smaae Fugle
 Dg tie saa godt som Støen; de

De have mist' deres deilige Sang,
Vil Gud de saae hannem igjen!

Nu er der Corrig og Graad i Lunde,
Som før var Fuglesang,
De fattige smaae Fugle ynkes mig over,
Dem Tiden skal være saa lang.

Hunden ligger under Bordet og sover,
Og Ræven i Gaasesti;
Naar Tiden er, saa vaagner han op,
Sine fattige Gjæs at frie.

Ratten han ligger i Gaarden syg,
Og alle Mand vil hannem hade;
Musen raader selv i fattig Rones Pose,
Hun gjør hende fuld stor Skade.

Herre Gud da hjælpe den fattige Ørn,
Som flyver i vildene Hebe;
Han veed sig hverken Læ eller Ly,
Som han tør bygge sin Nede.

En sagte Hosten ved Ellekrattet, som dækkede den ene Side af Høien og strakte sig ned til Skoven, tildrog sig i dette Dieblif Auduns Opmærksomhed. Han vendte Diet hen mod Stedet, hvor fra Lyden kom, og saae den gamle Gunhild, som i Landsbyen var heel ilde berygtet for Trolddom og forbudne Konster. En svag Straale af Maanen belyste hende; Audun følte sig gjennemtiisnet af en ubilkaarlig Nædsel, og virkelig var Synet i Stand til at indjage selv den meest Behjertede et Slags Frygt.

Den Gamle stagede sig langsoomt frem paa sine Krykker, indhyllet i en pjaltet, rød Soldaterkappe. Vinden lagte med de tynde hvide Haar, som stak frem under hendes Hue, og det blege Maaneskjær bidrog endmere til at forhøje hendes gulfne, rynkede Kinders Liigfarve. Med fortrukket Ansigt nærmede hun sig Baanen, som Audun just var i Færd med at stifke i Brand, lagde Krykkerne fra sig, og frummede sig sammen, liig en Edderkop, idet hun af og til udstrakte Hænderne, for at varme dem ved Flammen, som allerede klart begyndte at blusse i Beiret.

Den hemmelige Rædsel som ved Synet af hende havde gennemrystet Audun, tiltog end mere, da han ved Luens Skjær havde Leilighed til at betragte den frygtelige Skikkelse næiere. Hvergang hans Blik mødte hendes stive, glødende Diekast, vendte han sig bort, greben af kold Rædsel, men uvilkaarligt saae han atter hen til Stedet, hvor hun sad; det var som om en magisk Kraft, mod hans Villie, tvang ham til at fæste Blikket derhen. Det fortrød ham nu, at han under Sangen, af Utaalmodighed, havde tændt Blusset, da han formodede, at Skjæret af Luen havde loffet hende hid. Endelig tog han Mod til sig og udbrod med barsk Stemme i de Ord: „Hvo har givet Eder Lov til at sætte Eder ved Ilden, vil I maaskee forspilde mit Arbeid og slukke den ved Eders fordomte Kogleri og Tryllekonster?“ — „Sagte, sagte, min Sen! gentog den Gamle med hæs Latter; Hvorfor er I saa utaalmodig i Aften? Maa en gammel Kone ikke have

Lov til at varme sine kolde Hænder? Sy! I maa
 Kamme Eder over saadan Ubarmhertighed." —
 „Affied! Pak Eder! gjentog Ungersvenden forbittret,
 idet han rev en Stav ud af Baalet: Vil I ikke
 med det Gode forsøie Eder bort, da skal min Knip-
 pel snart give Eder Reisepas." Med hæst Latter
 fortrak den Gamle Læberne til et sælsomt Smil
 og betragtede den Forbittrede med et gjennemborende
 Øiekast. „Jeg kan tænke, hvorfor I saa nødigt
 vil have mit Selskab. I venter maaskee paa No-
 gen? Farvel, farvel! unge Blod! God Lykke! Ha,
 ha, ha, ha!" Med disse Ord reiste hun sig lang-
 somt op, greb Krykkerne og forsvandt i Krattet.

Audun aandede lettere, da den rædselsfulde
 Skikkelse var borte. Han lagde frisk Bed til Il-
 den, som begyndte at sagtnes, og strakte sig for-
 ventningsfuld hen paa Grønsbærret. Det lakkede nu
 hen ad Midnat, og den forunderlige Spænding som
 griber Fantasiën, naar den i urolig Forventning
 ahner noget Usædvanligt, jog Blodet stormende gjen-
 nem hans Årer. Egnen laae rolig og dæmrende
 i det uvisse Maanestjær; Landsbykirkens maledes
 Ruder kastede i zittrende Straaler det blege Gjen-
 skin tilbage, og en Ugles eensformige Hyl var den
 eneste Lyd, som afbrød Nattens dybe Tausshed. Den
 ophidsede Indbildningskraft foregjøgledede ham heel
 sælsomme Syner; og naar hans Øie faldt paa
 Ketterstedet, hvor Synderen hang i Galgen, løb det
 ham koldt ned ad Ryggen. En sagte Vind havde
 imidlertid reist sig og tiltog bestandig i Hestighed.
 Stormende jøge de mørke Skyer hen forbi Maas-

nens Skive; det ubiſſe Skjær, ſom glintede frem bag Viſterne, belyste ſtundom Kirken, der, af og til, fremtraadte klart i alle ſine Omrids, og ſnart igjen ſlød ſammen til en mørk og uformelig Taagemaffe. Baalets viſtende Luer, ſom i Stormen blussede frem med forøget Heflighed, dannede en forunderlig Modſætning til det blege Maanelys, og de gamle Ege i Skoven bøiede ſig knagende for Vinden. Havet begyndte at oprøres, og han ſaae i det Fjerne Bølgerne ſprudle ſkummende i Beiret, men ſnart traadte en Skj for Maanen og unddrog Beſkueren Synet, og Dret fornam kun Lyden af de hule Brændinger, ſom væltede ind mod Stranden.

Da lod Midnatslaget fra Kirkeetaarnet. Med lydelig Stemme raabte Audun Palne's Navn tre Gange ud i Stormen. Men intet Uſædvanligt lod ſig ſee eller høre; hans Mod vorte, og drillende ſvingede han Kniplen omkring ſit Hoved, med det Udraab: „Palne, Palne! Hvor eſt Du? Frem, gamle Satan, af Dit Skjul!“ I dette Dieblif drøgnede en huul Buldren gjennem Luften. Forvirret Hundeglam, Wiſkeknald og Heſtetrampen, blandet med hylende Toner af Jagthorn, lod hen over Skoven. Forſærdet vendte Audun Diet mod den Kant, hvorfra den ſælsomme Larm lod ſig høre, og han ſaae en Skare af blege Phantomer, paa hvide Heſte, med Buer i Hænderne, fulgte af et Kobbel hylende Hunde, jage hen over Træerne. Foran dem fløi en Rytter af overmenneskelig Størrelſe, paa en glindſende hvid Ganger, omhvirvlet af ſvovlblaæe Gniſter. Med de ſtive, glødende Dine betragtede den

natlige Jæger Audun, som forfærdet kastede sig ned, da Skaren nærmede sig. Nu buldrede og drønedes det over hans Hoved gennem Skyerne, men i Flugten boiede den forreste Rytter sig ned, greb med sin lange, hvide Haand mellem de flammende Kul paa Baalet, og slyngede dem med Rjæmpekraft ned paa den Forfærdede. En græsseligt hvinende Skoggers latter lød gennem Skyerne, og affted buldrede Skaren, med Susen og Brusen, i den mørke Nat.

Bedøvet af Slaget laae Audun en Stund, uden at turde løfte Hovedet op. Omfider blev Alt igjen stille og hans Mod begyndte lidt efter lidt at vende tilbage. Da den vedvarende Tausshed forvissede ham om, at den kogende Skare var borte, stod han op, heel mismodig over sit Eventyrs uheldige Udfald. Stormen havde imidlertid splittet Skyerne ad, og i det solklare Maanelys laae Egnen rolig for hans Nie. Jublende Stemmer fra Landsbyen lode formode, at Greven af Soja med sine Tropper havde gjort Landgang, men Audun sølte sig kun lidet stemt til at deeltage i de Andres Glæde. Henstrakt i det fugtige Græs borrvaaagede han den øvrige Deel af Natten i stum Fortvivlelse. Endelig brød det første Morgenstjør gennem Skyerne, og han stod op, for at gaae ned i Landsbyen. Da bemærkede han, idet hans Nie tankesuldt stirrede hen for sig, en lille glimrende Metallump i Græsset. Han bukkede sig ned, for at tage den op, da flere lignende, uordentligt adspredte trindt omkring, tiltrak sig hans Opmærksomhed. Som et Lyn foer den Tanke ham gennem Sjælen: „Var ikke her

Stedet, hvor Gjenfærdet overøste Dig med Gløderne? Er det ikke Kullene, som ere forvandlede til Metalspykker?" Omhyggelig samlede han de lysende Masser sammen og betragtede dem ved Solen. Blank funkede Metallet ham imøde, og han tvivlede ikke mere om, at det var Guld, han havde i Haanden. Kun den fulde Vished manglede ham, og, for at erholde denne, begav han sig ned i Landsbøen, hvor han viste et af de mindste Stykker for Smeden, hvem Alle ansaae for en særdeles fløgtig og erfaren Mand i at bedømme slige Ting, og til hvem Bønderne altid henvendte sig, naar de fandt et Smykke eller anden Kjøbbarhed, fra gamle Tider, i Jorden. Paa hans Spørgsmaal om Metallens Beskaffenhed, erklærede Smeden samme for at være det fineste Guld, og undrede sig høilig over, hvor Audun havde faaet det fra. Den Sidste forregav, at han, ved at grave i Jorden, havde funden det, og tilbød Smeden samme for en rimelig Betaling. De øvrige Stykker holdt han tilbage, af Frygt for at vække Mistanke. Smeden erklærede sig villig til at indgaae Kjøbet, veiede Guldet, og betalte Audun en Hob blanke Sølvkroner, hvor paa Denne med let Hjerte begav sig bort.

Bønderne vare i store Rhynger forsamlede paa Gaderne, for at byde de nysankomne Gæster velkommen. Ogsaa Audun blandede sig i Skaren, men snart forlod han den, thi en indre Trang til at dele sin Glæde med et sølende Væsen, drev ham ned til Møllen. Bedrøvet fornåm han, at Rigmor var reist til Markedet i Middelfart, og først ved Af-

tenstid vilde komme hjem. Med langsomme Skridt gik han gennem Byen, da den gamle Kulsbier kaldte ham til Arbejde. Søvnigt og tungt glede Timerne hen for ham, Solen gik ned og det begyndte at skumre. Ikke længere var han i Stand til at tvinge sin Længsel; han fastede Alt til Side, og gik en Strækning ned ad Veien, som førte til Middelfart. Men han ventede forgæves, thi Rigmor kom ikke; utaalmodig gennemstreifede han Egnen, og fordybede sig omsider i Skoven, hensjunken i Betragtninger over den Anvendelse han agtede at gjøre af sin pludselig erhvervede Rigdom.

Ingen Stjerne eller Maanestraale brød gennem Skyerne, og stedse mørkere hvælvede Skyggerne sig omkring ham. Snart forsvandt det sidste Spor af Veien, og raadvild saae han sig om til alle Sider, for at opdage en betraadt Gangsti. Men ingen Udgang viste sig, og han besluttede omsider, paa Lykke og Fromme, at gaae ligefrem, i den Tanke, at han snart maatte være ved Enden af Skoven. Smaafrattet hang sig hvert Dieblif med skarpe Tjorn i hans Klæder, og den sumpede Jordbund bidrog desuden ikke lidet til at forøge de Vanskeligheder, han havde at kæmpe med, for at trænge sig igennem. Allerede begyndte han at mistvivle om Muligheden af at slippe gennem Skoven, men den lidet indbydende Udsigt: at tilbringe Natten paa det fugtige Græs, under aaben Him-

mel, opfriskede igjen hans Mod. Hans Hænder vare quæstede af Tornene, som han havde brudt af, hvor de standsede hans Bei, og Sveddraaberne paa hans Pande blandede sig med den kolde og tunge Nattedug. Omfider bragte en kraftig Anstrængelse ham ud af Mosen, som han hidtil havde maattet gennemvade; og det forekom ham, som om Skoven blev lysere. Han vilde trænge sig videre, da en dyb Bassstemme, som lød tæt bagved ham, standsede hans Fjed. Han dreiede Hovedet hen mod den Kant, hvorfra Lyden kom og skimtede en dunkel Skikkelse, som tiltalte ham med de Ord: „J har nok taget feil af Veien; bliver J ved at gaae frem, som J har begyndt, da kommer J neppe ud af Skoven før Midnatstid.“

„Vil J hielpe mig til Rette med at finde Veien, svarede Audun: da skal denne Villighed ikke fortryde Eder.“ — „Gjerne, min unge Ven! gjen: tog den Ubekjendte: vil jeg vise Eder Veien, men den ene Villighed er den anden værd; vil J gribe i Eders Lommer, da finder J vel sagtens Noget, som J kunde give mig til Bederlag, naar jeg hjalp Eder ud af Skoven.“

Audun studsede ved disse Ord; Ahnelsen om, at den Fremmede var vidende om hans pludseligt erhvervede Rigdom, og muligt kunde have i Sinde at plyndre ham, opstod i hans Sjæl. Han samlede alt sit Mod sammen og svarede trodsig: „Vil J staae mig bi med at vise mig Veien, da skal Betalingen, som J med saamegen Ængstelighed betinger Eder forud, ikke udeblive; vil J derimod kun

drive Gjaek med mig og opholde mig med Snak, da kunde det vel hændes, at Sligt vilde bekomme Eder ilde." Den Ubekjendte loe huult i Skjægget og svarte: „Ei, ei! J lader til at have megen Hast med at komme affted, J er maaskee bange for at blive længere i Skoven ved Natterid? Muligt J ogsaa kan have nogen Grund dertil; Natten, siger man, er ingen Mands Ven, desuden skal Krattet være heel usikkert, og man vil i den senere Tid have fundet adskillige Reisende myrdede af Røvere, som under de nærværende Uroligheder søge deres Tilhold i Skoven."

Audun's Mistanke bestyrkedes endmere ved disse Ord; han besluttede imidlertid at holde gode Miner, og, saafremt den Ubekjendte skulde angribe ham, at sælge Livet saa dyrt som muligt. „Er det saaledes, som J siger, udbød han: da har jeg jo al Grund til at takke Skjæbnen, som har ladet mig finde en Staldbroder, der, i Tilfælde at jeg blev overfaldt, kan staae mig bi."

„Paa mig, lod Svaret: kan J sikkert stole; tager jeg ikke Feil af Stemmen, da er J Audun, den gamle Kulsviers Svend, og J kan saaledes, vel mere end nogen Anden, have Grund til at være bange i Skoven ved Nattetider." — „Hvi saa? gjenmæste Audun: og hvad mener J med slig forblommet Tale og Hentydning?" — „Jeg mener, svarede den Anden: at Eders mange Penge muligt kunde finde en Lyshavende, men J kan være ganske rolig; jeg skal, min Tro! ikke gjøre Eder en

eneste Skilling fattigere. I stundser og begriber vel ikke, hvorledes jeg har bragt i Erfaring, at en uventet Rigdom er falden i Eders Lod. For ikke at spænde Eders Nysgjerrighed længere paa Vinebænkene, vil jeg fortælle Eder: at jeg i Morges var skjult Vidne til, at I samlede Guldstykkerne op af Græsset. Hvorledes de ere komne der, maa Himlen vide, men jeg kan tænke, at dette er skeet paa en heel forunderlig og usædvanlig Maade."

Under denne Samtale vare de Vandrende komne til Udgangen af Krattet, og en betraadt Gangsti viste sig, som førte hen til Marken. Maanen brød just skygig gjennem de ilende Skyer, og Audun erholdt derved en forønsket Leilighed til at betragte sin Fedsager næiere. Den Fremmedes Dragt og Glintten han bar i Haanden, syntes at tyde hen paa, at han var Jæger; en lodden Hælskue dækkede hans tynde Solblokker, men, i forunderlig Modsætning med dem og det af Alderen dybfurede Ansyn, stod hans Dyes skarpe og ildfulde Blik, som lynede frem bag hvide bukkede Bryn.

En Stund vare de gangne siltende fremad, da Audun brød Taussheden med de Ord: „Mig tykkes I fører en heel sølsom og forblommet Tale. Næsten maa jeg troe, at I tillige er vidende om den sølsomme Maade, paa hvilken jeg er kommen i Besiddelse af Pengene. Vil I love mig at holde Sagen hemmelig, da skal Saadant ikke fortryde Eder, thi jeg er villig at meddele Eder noget af min Skat, naar Tingen kun ikke bliver vitterlig for Bønderne, da jeg har erfaret: at disse nære en

Slags Rædsel for Den, som paa saadan Maade har erhvervet sig Formue."

„For mig maa I gjerne beholde Eders lovlige Eiendom ubeskaaren! gjentog Jægeren: Jeg vil, som sagt, ikke gjøre Eder en Skilling fattigere; tvertimod vil jeg tjene Eder med et godt Raad, for at I paa en hensigtsmæssig og rigtig Maade kan anvende Pengene. I vil nu, kan jeg tænke, kjøbe Eder en Selveiergaard, ægte den liden Rigmor, til hvem I alt længe har havt et godt Nie, og leve i Fryd og Gammen til Eders Dødedag. Dette er nu Altsam; men ret smukt og vel betænkt; men hvad om nu den liden Rigmor ikke vilde have Eder, hvad om hun havde en anden Kjæreste i Baghaanden? Hvad vilde I da gjøre?" — „Sturk! Du lyver!" udbrod Audun forbitret, og greb den Gamle fat i Kjolekraven med en truende Bevægelse. — „Styr Eders Hefstighed, min Ven! gjentog den Ubekjendte: I veed dog vel sagtens, ligesaagodt som jeg, hvo der staaer Eder i Veien; eller er I slagen med Blindhed i den Grad, at I ei har mærket, hvorlunde Ridder Krabbes Svend Georg paa Lindsøavl, allerede længe har beilet til hendes Haand?" — „Jeg veed det, svarte Audun: men jeg veed tillige, at Rigmor er mig tro som Guld." — „Det er en slet Lignelse, I der bruger! gjentog Jægeren: Intet er mere svigefuldt end Guldet; men, fort og godt, jeg vil vædde med Eder om hvad det skal være, at Rigmor nægter Eder sin Haand, trods Eders mange Guldstykker." — „Og paa hvilke Grunde bygger I denne Eders Formening?" spurgte Audun opmærksom med sit

gende Urolighed. — „Grunde? Nu, jeg har mine Grunde for mig selv! svarte den Fremmede: Men vil I overtøge Eder om mit Udsagns Rigtighed med egne Dine, da behøver I blot at komme til Ole Svendsens Bryllup, som i Morgen festligholdes i Ørslev. Jeg ved fra sikker Haand, at Rigmor kommer der med Georg, og I vil da selv bedst kunne forvisse Eder, om jeg har Ret eller Uret. Dog, det bliver vel bedst at afbryde Samtalen om denne Gjenstand, thi jeg mærker den gaaer Eder alt for nær til Hjertet. Det Hele er for Øvrigt ikke Umagen værdt at bryde sig mere om; var jeg i Eders Sted, da lod jeg al Sorg og Bekymring fare og lod mig hverve blandt Greven af Sojas Troppe. Lyffens Kugle ruller underligt om i de nærværende urolige Tider, og mangen Een af lav og ringe Herkomst er det lykkedes at opsvinge sig til høiere Værdighed og Anseelse. Troe mig! det lyssige Krigerliv er ikke at foragte.“

Under denne Samtale vare de komne Landsbyen temmelig nær, og Lyfene fra Kroen glimtede dem imøde. Lystige Jubelraab og Bægerklang vidnede om Bøndernes Glæde over den nyankomne Udsætning. De stode nu udenfor de klartoplyste Ruder, og Jægeren udbrød i de Ord til Audun, som forstemt og mismodig gik ved hans Side: „Lad os gaae ind og fylle den kolde Nattedug ned i et Glas Mjød!“ Audun samtykkede, og Begge gik ind i Stuen, hvor Bønderne havde leiret sig trindt om paa Bænkene.

Randerne vandrede flittigt om blandt de Forsamlede, og Alle lode til at være heel oprømte og glade til Mode. Men da de nu længe havde siddet og druffet, stod Kromanden frem, steg op paa Bordet og talte saaledes til de Forsamlede: „Kjære Venner og Brændeviinsmænd! Vi have nu som det bør og sommer sig, givet Legemet den fornødne Pleie, det synes derfor rimeligt ogsaa at tænke en Smule paa Sjælen. Hvad tykkes Eder derfor, om vi til Beslutning læse et Stykke sammen af ærlig og velbyrdig Mand, Christian Pedersens Jertegnspostil, hvori saamangen skøn og gudelig Historie findes antegnet?“ Alle gave deres Bifald tilkjende, og Kromanden hentede Bogen ned fra Hylden og begyndte at læse:

Et Jertegn om verdens riigdom. *)

Anden Dagen effter Scte Hans var kommen i Ephesus, da var der en mechtig, naturlig mester i boglige Konster, som hed Kraton; han lod samle al Almuen aff Staden tilhobe paa markedet, at han lære vilde at forsmæae verden og henniss Riigdom, han haffde to mechtige, rige Drenge hos sig, som vaare Brødre. Hvilke som solgt haffde alt deris Gods og Eiendom effter hans Raad og kjøbt derfor to dyrebare Stene. Som de sønderloge for al Almuen, at hver mand see skulle, at de intet ac-

*) Chr. Pedersens Jertegnspostil. Fol. XXIX-XXX.

tede Verdenss Rigdom. I det gif Scte Hans der
fram uforvarindes, og hørte dette; saa falledes han
samme Mester til sig oc straffede hannum herfore.
Thi han haffde gjort det mere for Verdens Priis
oc Loff end fore at han ville forsmaae verden. Oc
sagde ydermere: Vil Du haffue Himmeriges Rige,
da gjør som vor Herre self lærte: Gaf og sælg
Alt det du haffuer, oc giff det fattige Folk. Da
suarede samme Kraton: Er din Gud saagod Mes-
tere som du siger, da lad hannem gjøre disse
dyrebare Stene hele igjen. Og sælg dem saa for
penninge og giff dem Fattige i hanss Vre, ligerviis
som jeg lod dem slaae sønder for Verdens Vre,
Saa tog Scte Hanss alle stykker og smuler tillor-
be af samme stene i syn Hand. Og bad til Gud,
saa bleffue de strax hele igjen. Saa troede samme
Kraton og baade Drengene strax paa Gud og solde
samme dyrebare stene og gaffue fattige Folk Pennin-
ge i Guds Vre.

Et andet Tertegen om verdenss rigdom.

Der var oc to andre mechtige rige Dreng, som
toges Efterligning af disse oc solde alt derisss Gode oc
gaffue det fattige Folk och fulde siden St. Hans og
vare hanss Disciple. En Dag saae de somme udi
kostelige Klæder som de havde tjent. Och de haffde
selfue flemme og reffne Klæder. Da bleffue de
bedrovede og angrede det De haffde gjort. Da mær-
kede St. Hans at de sørgede, og spurde dem: for
hvad Sag det var? De sagde: at dem angrede,

at de deres Gøg saa forføret hæffde. Thi bad han dennem gange til stranden og hente sammen stikker och Stene af Strandbredden. Strax han dem fik, vendte han dem til Guld og dyrebare stene. De bad at de skulde lade det prøffve. De ginge fra en Guldsmied oc til den anden, syv dage omkring, och lode det forsøge. Siden kom de igjen oc sagde at alle Guldsmiede sagde: at de aldrig havde seet bedre Guld eller dyrebare og ædeligere Stene, end de vare. Han sagde: Ganger bort oc igjenlæser Eders Gøg, solff oc ejendom, som i solde. Thi I hæffue forkast den ewige Løn som I skulde hæfft i Himmerrige. Værer nu rige her i Verden oc fattige siden i Døden til ewig Tid. Hæffuer nu verdens Glæde oc vellyst mens I leffue och siden ewig Bæe oc Bædrøffuelse effter Døden."

Kromanden lukkede Bogen i og sagde: „I Sandhed! Dette var ret en skøn og opbyggelig Historie; i vore Dage hører man desto værre Intet om slige Terteegn og Underværker, skjøndt de nu heel vel kunde være nødvendige, eftersom Landet er i en saa forvirret og ynkkelig Tilstand."

„Jeg, gjentog den gamle Jæger: jeg kan alder les ikke være af Eders Mening, thi det kunde vel hændes, at der selv nu tildrager sig Eet og Andet, der kunde synes at være ligesaa forunderligt, som det, I nylig læste op for os." — „Hvorledes mener I det?" spurgte En af Bønderne. — „Jeg mener, svarte Hiin: at der endnu i vore Dage kunde findes Exempler paa, at ei blot Stene forvandles des til Diamanter, men endogsaa brændende Kul

til Guldflumper." Audun blinkede med Øinene ad den Gamle, men Denne lod som om han ikke forstod Vinket, og blev rolig ved: „Seer I nu, for Exempels Skyld, den unge Svend, som her sidder. Han har, snurrend nok, staaet oppe paa Høien i Nat og ventet paa Palne-Jæger. Ei heller er hans Forventning bleven skuffet, thi Gjenfærdet har slynget en Høben Gløder ned paa ham, som om Mordgenen ere af ham befundne at være forvandlede til Guldstykker. Vil I ikke troe mig, da behøver I blot at søge i hans Lommer, og I vil finde dem fulde af Hæreguldet." Alle førstede bestyrrede deres Blik paa Audun, hvis Kinder glødede af Uro og Forvirring. „See kun hvor ilde til Møde han bliver ved min Fortælling, vedblev Jægeren: den Stakkelt! Han har gjort Regning uden Bært og troet at hans Eventyr skulde gaae upaaagtet hen."

Grebne af pludselig Rædsel sprang Alle op fra Bænkene, og En af de meest haandfaste Bønder traadte hen til Audun, greb ham fat i Riolen og udbrod med truende Stemme: „Er det sandt, hvad Jægeren fortæller om Eder, da maa I strax pakke Eder ud af vor christelige Forsamling, thi vi taale Ingen blandt os, som giver sig af med Erolddom og ulovlige Konster." Audun var maalløs af Forbittrelse over den Fremmedes trolose Udfærd; med kraftig Haand slyngede han Den til Side, som havde grebet fat paa ham, og søgte harmfuld at bane sig Vej gjennem Mængden, for at kjøle sin Hævnerlyst paa den Erolose. Jægeren syntes derimod ikke at bekymre sig synderligt om hans Brede, men

blev rolig siddende med Kruset i Haanden; imidlertid søgte de Andre at holde den Forbittrede tilbage, som ophød alle sine Kræfter, for at trænge sig igjennem. Bord og Bænke bleve væltede overende i Forvirringen, og Ollet flød i store Strømme hen over Gulvet. Kromanden søgte forgjæves at tale de Stridende tilrette, og saae med stumt fortvivlet Blik Randernes Indhold spildt til ingen Nytte. For at saae Ende paa Trætten udbrod han: „Hvorfor tøver I med at fæste Troldkarlen paa Døren? Det er jo klart af hans Brede, at Jægerens Udsagn er sandfærdigt, og ethvert christeligt Menneske har saaledes al Grund til at ønske sig befriet for hans Selskab.“ Opmuntrede ved denne Tiltale fornyede Bønderne Angrebet med dobbelt Kraft, og standsede ikke, før Audun, vigende for Overmagten, ved en hurtig Flugt gjennem Binduet, havde unddraget sig sine Modstanderes Vold. Den svale Nattevind kjolte hans af Forbittrelse glødende Kinder, men Stormen i hans Bryst vedblev at rase, og Hævn over den Trolose, som under Venskabs Maske havde bedraget ham, var den eneste Tanke, som fyldte hans Sjæl. Skjult bag en Høstakke ved Veien, oppebiede han det Dieblis, da Jægeren vilde begive sig bort, for paa ham at hævne den lidte Bestjæmmelse.

Det var imidlertid blevet silde og Lysene i Landsbyen begyndte efterhaanden at slukkes. Bønderne forlode lidt efter lidt Kroen, og omfider opdagede Audun den gamle Jæger blandt de Bortgaaende. Sagte og forsigtigt sneg han sig bagefter ham, for paa et eensomt Sted at overfalde ham, men det

lod til som om Jægeren ahnede hans Forsæt, thi pludselig vendte han sig om, greb Audun med Ræmpkraft om Livet og slyngede ham, trods al hans Modstand, ned i en Torvegrav, hvorpaa han rolig fortsatte sin Vej videre.

Gjennemvaad og rystende af Kulde lykkedes det endelig Audun at arbejde sig op af Vandet, og da han saa sig om til alle Sider, var hans Modstander forsvunden, uden at han kunde opdage noget Spor af ham. Tusinde sridige Følelser kjæmpede i hans Bryst; Harme verlede med Skamfuldhed over at være ydmyget af den Gamle, men den isnende Kulde, som gjennemrystede ham, lod ikke mange Betænkeligheder opstaae i hans Sjæl, og bevægede ham til at gaae hjem med snare Tjed, for at lægge de vaade Klæder. Ikke desto mindre vandt Længslen efter at tale med Rigmor Overhaand hos ham, da han gik forbi Møllen, og hastig traadte han ind, uden at ændse sin vaade Klædedragt eller den fugtige Kulde, som trængte ham gennem Marv og Been.

Og da nu Rigmor iilde ham imøde, da hun deeltagende slyngede sin Arm omkring hans vaade Skulder og spurgte om Aarsagen til hans Forsætning, da glemte han ganske de udstandne Forhaaenelser, og en mild Barmen gennemstrømmede hans Arter. Med saa Ord skildrede han hvad der var foregaaet, og tog, for at stadfæste sin Fortælling, en Haandfuld Guldstykker op af Lommen og lod dem glimre i Maanelyset. Men hvor forundret blev han, da Rigmor pludselig, ligesom greben af en indre

Rædsel, rev sig ud af hans Arme, skjulte Ansigtet med Hænderne og udbrød: „Ulykkelige! Vee, hvad har Du gjort? Du har udæstet Mørkets skjulte Magter og selv kaldt Fordærvelsen ned over Dit Hoved. Gaae, kast Pengene ud paa Havets Bund eller grav dem dybt ned i Jorden, at intet menneskeligt Øie mere faaer dem at see. Det er forbi med Din timelige og evige Belsærd, saafremt Du beholder dem; fly Metallets loffende Glands, thi ikke for Intet har Mættens foglende Gjenfærd givet Dig det, og tidligt eller seent vil det styrte Dig i Fordærvelse!“

Audun stod som lynslagen ved disse Ord. „Rigmor! udbød han: Hvad forlanger Du af mig? Jeg maatte jo være assindig, om jeg opfyldte Din Begjæring. Troe mig: ikke Pengene, kun deres flette Anvendelse kan berede Nogens Undergang. Jeg har jo intet Ondt begaaet, min Samvittighed er reen og pletfri, hvad kan jeg da have at frygte?“

„Audun! gjentog Rigmor bevæget: O tvivl ei længer om Sandheden af mine Ord! Det er kun altfor vist: at Ingen ustraffet har bovet at udæste den nærlige Jæger. Troe mig, kun Betsyning for Dit timelige og evige Vel har fremkaldt min Advarsel.“

„Det saa! udbød Audun, som i dette Dieblis erindrede sig Jægerens Forudsigelse og pludselig blev greben af Mistanke om, at Rigmor's Rædsel for Gildet ei var virkelig, men kun forstilt: Det saa! liden Rigmor, Du vil da ikke have mig, eftersom Du er saa bange for mine Penge? Nu vel, jeg skal

ei heller falde Dig mere til Besvær. O Rigmor, Rigmor! Er dette Lønnen for min Kjærlighed? For Din Skyld holdt jeg Vagt ved Baunen, for Din Skyld vovede jeg Eventyret med Palne's Gjenfærd, og nu støder Du mig kold fra Dig, thi Du forsmæaer Pengene og med dem mig selv; hvorledes tør jeg uden dem hos Din Fader anholde om Din Haand? Men jeg kan tænke, hvad Aarsagen er til Din Vægring. Farvel, farvel, skøn Jomfru! Nu kan I gjerne for mig tage Eders Hjertes Udvalgte, thi vi ere skilte for stedse."

Forgjæves søgte Rigmor, med frembrydende Taarer, at holde ham tilbage; han rev sig løs og styrtede afsted i den mørke Nat. Hans første Gang var til Kulmilen, hvor Anders og Jørgen alt længe havde ventet paa ham. Den Gamle kjendte, og var heel ilde tilfreds med hans lange Udebliven. Oprirret ved hans haarde Ord, svarte Audun: at han for længst var kjed af at være Kulsvier og nu havde i Sinde at tage Tjeneste hos Greven af Soja. Forundret betragtede Anders ham og vidste ikke at forklare sig denne hans hurtige Beslutning. Audun sang, og bad kun om Ly for denne Nat, hvilket den Gamle tilstod ham. Udmattet og forstemt lagde han sig til Hvile, men Sønnen flyede hans Døds-
laag, og da Morgenrøden brød frem i Østen, fandt den ham endnu vaagen paa Leiets. Han stod op, fastede sig i Klæderne og gik mismodig ud paa Marken.

Da saae han paa eengang en festligklædt Bonde komme farende til Hest, smældende med Vidsten, roende med Armene og ligesaa med Fodderne *). Udenfor Kullsvierens Huus sprang han af Hesten og tiltalte Audun med følgende Ord: „Jeg skal hilse Eder, den gamle Anders og Jørgen, fra Fæstermanden Ole Svendsen og hans Kjæreste, om I vil være saa god at møde i Aften paa Gaarden, for at høre paa deres Bielse, offere med dem og tage til Takke med tre til fire Retter Mad, godt Øl og Brændeviin, Spil og Musik, Dands, Trampen og Stampen, samt alle smukke Piger og Karle, saamange her i Gaarden er.“ Audun lovede paa sine og de Andres Begne at komme, hvorpaa den Anden igjen steg til Hest og foer afsted ned i Landsbyen.

Jægerens Forsikkring, at Rigmor og Georg vilde komme til Brylluppet, var runden Audun i Tanker, da Bonden fremsagde sin Indbydelse, og han troede nu, at have funden en forønsket Leilighed til at forviise sig om, hvorvidt hans Mistanke var grundet eller ikke. Om Eftermiddagen begav han sig derfor paa Veien med de Andre, og naaede snart Bryllupsgaarden, hvor de til Velkomst bleve hilsede med nogle Bøsseskud. De traadte nu ind i Stuen, hvor Gjæsterne vare forsamlede. Brudgommen stod der iført sin brune Stadsekjortel, med adskillige pynselige Bæste, hvoraf den ene stak frem under den

*) Den følgende Skildring af et Bondebryllup er en Kopie efter Naturen.

anden, hvide Beenklæder og hvide Strømper af Uld. Ovenpaa alt dette bar han en sort Klædes Kjortel. Ved hans Side stode to Forlovere, eller som de af Bønderne kaldes: Forloftningsmænd, forklædte lige som Brudgommen. Bruden var iført sort Skjort og Troie, med hvidt Forklæde. Som Belte bar hun en bred Galon, fortil sammenbunden i en Sløise med nedhængende Guldfrindser. Haaret var indflettet med guldbroderede Baand og bladet Glitter; stads, hvori vare anbragte flere Guldar, Alt i Form af en Krands, som halvt beskyggede Ansigtet.

Da det nu lakkede hen ad Aften og Spille-mændene stemte deres Violiner, for at Dandsen kunde tage sin Begyndelse, sneg Audun sig ud i det Fri, thi de Andres Glæde og Lystighed dannede en skjærende Mod sætning til hans egen vemodige Stemning. Strax ved Indtrædelsen havde han faaet Die paa sin Medbeiler, og hans onde Lune tiltog, da han saae Rigmor med hendes Moder komme fjørende ind ad Gaarden. Han troede nu at see sin Mistanke bestyrket mod hende, thi hendes Komme til Bryllupsgildet, efter at han Aftenen tilforn i Brede havde forladt hende, syntes ham et nyt Beviis for, at hun ikke tog sig Tabet af ham synderlig nær. Han ahnede ikke, at kun Moderens indstændige Bønner havde bevæget hende til, mod sin Villie, at tage Deel i Lystigheden. Harmfuld slog han sig for Panden, da han saae hvorlunde Georg nærmede sig hende og bød hende op til Dandsen.

Martret af rasende Skinsyge, knyttede han frampagtigt Haanden og trykte sin glødende Pande mod

den kolde Muur. Det begyndte at regne, men han mærkede det ikke, og stirrede i taus Fortvivlelse gennem Ruden ind til Bryllupsgæsterne. Da saa han hvorledes Georg efter Dandsen fortrolig stillede sig hen ved Rigmor's Side og greb hendes Haand, som hun forgjæves søgte at unddrage ham. Det fornedede for Audun's Dine, han svimlede, og holdt sig med Nøje opreist. Regnen styrtede ned med fordoblet Boldsomhed, Taalmodigheden forgik ham, og han begav sig ind i Stuen til Bryllupsgæsterne. Ved sin Indtrædelse bemærkede han, at Alles Dine med ængsteligt Udtryk fæstede sig paa ham; Bønderne stak Hovederne sammen, Musikken forstummede, og det var som om en pludselig Rædsel greb hele Forsamlingen. Audun skønnede lettelig, at Gæsterne maatte have faaet Rys om hans Eventyr med Gjenfærden paa Høien. En piinlig Tølelse opstod hos ham, og uden længere Betænkning, vendte han sig om og forlod Stuen med et langt smerteligt Blik paa Rigmor. Han aandede lettere, da den friske Luft viftede ham imøde, og med hastige Skridt gik han tilbage til Landsbyen. Hans Beslutning, at tage Tjeneste hos Greven af Soja, stod nu fast og uroffelig; Længslen efter at forlade et Sted, hvor han var bleven en Gjenstand for de Andres Rædsel, var den eneste Tanke, som fyldte hans Sjæl, og endnu denne Aften udførte han sit Forsæt, meldte sig i Grevens Qvarteer, og blev, som en rank velvoren Ungersvend, strax antagen.

Rigmor stod den følgende Aften ene i Møllen og stirrede ud af det aabne Vindue. Egnen laae klar og rolig i Guldmaanens Belysning, intet Vind; pust bevægede Trærnes Blade og langt borte glimtede Havet, liig en blank Solstrib, men kun stet stemte den festlige No i Naturen overeens med Oprøret i hendes Indre. Hun var mod i Hu; mørke Aynelser af Fremtiden tyngede hendes Sjæl, og tankesuld hæftede hun Diet paa Vagtilden, som fra den anden Side af Byen blussede frem i mørkerøde Luer, idet hun med sagte Stemme nynnede den gamle Folkevis:

Tre Stjerner staae paa Himlen *),

De sprede saa klart et Skin:

„Hil Eder, hil, Hjon Jomfru!

Hvor binder jeg Gangeren min?“

„Ved Lommen tag Din Ganger

Og bind den til Grenen hist,

Og sæt Dig ved min Side,

I Ly af Bøgens Qvist.“

„Jeg tranger ei til Hvile,

Jeg er saa mod i Hu,

Og al min dybe Hjertesorg,

Min Fæstems! voldte Du.“

Hvad drog han ud af Varmen? —

En Daggert flarp og blank,

*) Herbers Volkslied er. Leipzig 1778, 1ste Deel. S. 33; „Es stehn drei Stern' am Himmel“ o. s. v.

Han stødte den i hendes Hjerte,
 Varmt Blodet imod ham sprang.

Dg da han atter trak den ud,
 Den var af Blod saa rød:
 „Åh, milde Gud i Himlen!
 Hvor er det tungt at døe.“

Han trak af hendes Finger
 En Gulbring stær og fin,
 Dg kastede den ned i Bølgen,
 Klart blinkede dens røde Ekin.

„Svøm bort, svøm bort, Du lidne Ring!
 Fjernt i den salte Sø,
 Nu har jeg ingen Fæstems meer,
 For min Haand maatte hun døe.“

Smertelig grebet af Sangens Indhold lod hun
 under en Strøm af Taarer, sit Hoved synke ned i
 Haanden og sukkede sagte Audun's Navn. Da
 traf en bekjendt Røst hendes Øre, og hun løftede
 Diet op for at see hvo det var. Hun saae Georg,
 som blev staaende udenfor Vinduet og deeltagende
 spurgte: „Hvad feiler Eder, lidne Rigmor! I tyk-
 kes mig at være saa bedrøvet og nedslaaet?“

„Til Døden!“ gjentog hun med qvalt Stemme.
 „Dg kan jeg ikke hjælpe Eder, kan Intet lindre Eders
 Sorg og Bedrøvelse?“ spurgte han bevæget. — „In-
 tet!“ svarte hun, og skjulte sit Ansigt med Hænder-
 ne. Georg stirrede taus hen for sig og besindede
 sig paa nogle trøstende Ord, for at knytte Samta-

lens afrevne Traad ; da lod pludselig ilende Hovslag ned ad Veien og en Rytter kom travende i fuld Rustning. Maanen spillede sig blank i hans polerede Staalhjelms og den røde Hærbusk ombyste statelig hans Hoved. Det var Audun. Ved Synet af den forhadte Medbeiler bleguede han og greb frampagtigt med Haanden til Sværdet. „Alf Veien ! tordnede han : Alf Veien ! eller jeg rider Eder ned.“ — „Sagte, sagte ! min strænge Riddermand ! gjen- tog Georg fornærmet og maalte den Harmfulde med et langt roligt Blik : Det er jo en skrækkelig Hast, der er kommen over Eder i Aften, siden I vil ride Alting overende.“ Uden at ændse hans Ord, reed Audun hen til Vinduet. „Rigmor ! udbød han kold : I maae give mig min Fæstens- ring tilbage, jeg glemte i Gaar Aftes at bede Eder om den, det er ikke værdt, at den længere trykker Eders Finger, I kan gjerne faae Eders egen igjen, om I ellers skjøtter om den.“ Taus, med nedslaget Blik, trak Rigmor Ringen af og rakte ham den. „Naar jeg rigtig tænker mig om, udbød han, betragtende Ringen : saa har I vel ikke stor Lyst til at erholde Eders Ring tilbage, eftersom I er saa bange for Guld, og det bliver da saaledes vel det Bedste paa en god Maade at skaffe begge Klenodierne af Veien, for at Ingen mere skal forarge sig over dem.“ Med disse Ord trak han en Pistol op af Hylsteret, ladede den og kastede begge Ringene ned i Lobet.

Georg havde længe staaet som taus Tilskuer ved Audun's underlige Færd, og traadte nu hen

til Vinduet med de Ord: „Hvad feiler Eder, og hvad har Rigmor gjort Eder, eftersom I er saa opbragt paa hende?“ — „Intet Skridt nærmere!“ skreg Audun rasende, og holdt Pistolen mod ham: „Intet Skridt nærmere, eller I er dødsens!“

„I bilder Eder maaskee ind, at jeg er bange for Eders truende Ord! gjentog Hiin, og greb den Forbittrede om Armen: men I tager mærkeligt fejl; isørigt tykkes det mig, som om Eders ziirlige Waaben og Klædedragt kun slet rime sig sammen med Eders forkeerte Kulsoiernykker.“

„Saa far til Helved, Ridding!“ tordnede den Opbragte, og rev sin Arm løs; Georg søgte at undgaae Faren ved at bøie sig til Siden, da lynede det fra Laasen, og blødende sank den Trusne til Jorden.

Audun saae ham falde, og udbrød i en vild Latter; Rigmor var asinægtig segnet ned ved Vinduet, da knaldede enkelte Bøsseskud; forvirret Larm og Trommehvirvel lød fra den anden Side af Byen. Audun kastede Pistolen i Hylsteret, rev Sværdet ud af Skeden og udbrød: „Farvel, farvel, liden Rigmor! Nu kan I farve Eders Brudefrands rød i Eders Udkaarnes Hjerteblod! Vær kun ikke saa modfalden, skøn Jomfru! Jeg skal ikke mere staae Eder i Veien. Farvel, farvel! Nu sees vi aldrig meer.“ Med disse Ord gav han Hesten Sporerne, og som et Lyn fløi den i strakt Galop afsted over Marken.

Rbbe Frost havde ved udsendte Speidere faaet Nyse om Greven af Soja's Landgang. I al Stilhed var han brudt op med sine Tropper for at overfalde Fjenden; begunstiget af Mørket var det lykkedes ham ubemærket at nærme sig Landsbyen, da Forposterne gjorde Anskrig og Larmen kaldte Greven af Soja's Folk under Gevær. Da Audun kom til, vare de Kæmpende alt i Haandgemænge; han styrtede sig ind, hvor Brimlen var tættest, og hans Sværd gjorde lyst, hvor han foer frem; Kampen blev imidlertid ikke længe uafgjort, thi Greven af Soja's Tropper værgede sig, skjøndt usforberedte og adspredte, med forvivlet Mod, og tvang snart Fjenden til at trække sig tilbage med usorrettet Sag. En Fjerdingvei hiinsides Byen forfulgtes de Flygtende, og Audun var den Første blandt Forfølgerne. Blodet stormede vildt gennem hans Arer, og enhver af hans Gener spændte sig med fordoblet Kraft, da lod Greven af Soja give Signalet til at holde op med Forfølgelsen, thi han frygtede for, at den alt for hidfige Fremstyrten skulde adsplitte Tropperne; disse adløde, skjøndt ugjerne, og Toget gik snart tilbage til den af Maanen klart belyste Valplads.

Krigens Lue blev imidlertid ved at rase i Danmark. I December havde Christian den Anden, hvis Stilling stedse blev mere og mere mislig, sammenkaldt en Rigsdag til Kallundborg, for at raadsføre sig med Rigsraadet, angaaende Hertug Frederik af Holsteens Fordringer. Krigen med Sverrig

og Lybek gjorde tillige Penge fornødne, hvilke Kongen ingen Udsigt havde til at betale. Rigsraaderne udebleve imidlertid, for det meste under allehaande intetsigende Paaskud. En ny Rigsdag berammedes til den 25de Januar 1523 i Aarhus, men allerede den 20de opsigde den jydsk Adels og Geistlighed Kongen Huldskab og Troskab paa en Forsamling i Viborg. En Skrivelse blev desuden affærdiget til Hertug Frederik af Holsteen, hvori Adelen tilbød ham Danmarks Krone.

Christian den Anden erfoer, paa sin Reise til Aarhus, i Veile den jydsk Adels Opstand. Han drog strax tilbage til Rosding med de Tropper han havde hos sig. Raadvild vidste han ikke at fatte nogen Beslutning; imidlertid indsendt den jydsk Adels sig i Horsens den 8de Februar, med fire til fem hundrede Bevæbnede, foruden et Troppeforps, som under Peder Lykke stod en Miilsvei fra Staden *). Forgjæves lod Kongen her gjøre Oprorerne de meest ydmygende Forslag, og da Intet vilde hjelpe, flygtede han giennem Fyen og Sjælland til Kjøbenhavn. Efter at have sat Hovedstaden og Malmø i Forsvarsstand, gik han med sin Familie og nogle enkelte trofaste Tilhængere, ombord paa en ved Kjøbenhavn liggende Flaade af tyve Skibe.

Da Flaaden den 14de April 1523 gik under Seil imellem Klokken eet og to om Eftermiddagen, forsamledes Indvaanerne skareviis paa Boldene.

*) Bloms Unionskrige S. 339. ff.

Bemodige Følelser grebe dem ved Tanken om at den Bortreisende mulig aldrig mere vilde vende tilbage til sit Fædrenerige. Snart forsvandt Flaaden bag Skovshoved for de Tilbageblevnes Øine, og med tungt Hjerter skiltes de Forsamlede ad.

Kongens Flugt gav hans Modstandere vundet Epil. Hertug Frederik af Holsteen samlede i Hast alle de Tropper, han formaaede at bringe tilveie, og begav sig, i Epidfen af 6000 Mand, til Rolding, og i Begyndelsen af April til Egen, hvor Christians faa Tropper vare for svage til at gjøre nogen kraftig Modstand.

Ved sin Bortreise havde Christian den Anden givet sin Befalingsmand i Kjøbenhavn, den kjække Henrik Gjø, Løse om Udsætning efter tre Maanedes Forløb. Staden var forsynet med alt Nødvendigt, og Frederik indsaae lettelig, at her vilde møde ham den kraftigste Modstand, han søgte derfor med det Gode at bringe Stadens Besætning paa sin Side. Men hans Skrivelse fra Gottorp, i hvilken han havde opfordret Kjøbenhavns Borgerskab til Overgivelse, gjorde aldeles intet Indtryk, og et formeligt Afslag fulgte derpaa, hvisaarsag han, under Bedækning af den lybske Flaade, gik over det store Belt til Corsøer. De faa Tropper, som vare Christian den Anden hengivne og tildeels vare flygtede til Sjælland fra Egen, kastede sig ind i Kallundborg og Kjøbenhavn, de to eneste Stæder, som endnu gjorde nogen kraftig Modstand.

Ogsaa Greven af Høja med sine Tropper havde, vigende for Overmagten, forladt Egen og var

gaaet over til Sjælland. Kallundborg var, som allerede er bemærket, det eneste Punkt paa denne Side af Landet, som prøvede paa at holde sig, og herhen tyede Greven med sine Tropper. Imidlertid var Frederik med en Hær paa 8000 Mand rykket for Kjøbenhavn, og holdt denne Stad tæt indsluttet. Claus Erikson, Befalingsmanden paa Kallundborg, lod til at være heel vel fornøiet over den uventede Udsætning, Greven af Soja bragte ham, men snart viste det sig, at han under denne Maske nærede ganske andre Følelser i sin Barm. Efter retningen om, at Kjøbenhavn var beleiret og i Fare for at falde i Fjendens Hænder, havde fjendelig nedslaaet Besætningens Mod, men nu begyndte det atter at reise sig, da Greven med sine Tropper kastede sig ind i Slottet. Idelige Udsald foretoges paa Beleirerne, og flere Gange bleve disse endog tvungne til at forlade de Volde og Forskandsninger, hvormed de havde indesluttet Fæstningen.

Det lystige Krigerliv begyndte at hue Audun, men en ond Stjerne syntes at hvile over hans Guld, thi det varede ikke længe før det næsten ganske var opbrugt. Hans Medsoldater, de tydske Leietropper, som udgjorde Størstedelen af Grevens Hær, førte et vildt og toilesløst Liv, og hjalp ham redelig med at fortære hans Eiendom. For at bortjage de sørgelige Erindringer af Fortiden, havde han, alt fra den første Tid, da han lod sig hverve, i stærke Drag tømt Glædens Bæger. Ikke destomindre følte han i rolige Dieblis en indre Tomhed, og den Dræbtes Billed steg ofte truende frem for hans Sjæl og

fylgte den med paaenlig Uro. Slottet var tilstrækkelig forsynet med Levnetsmidler paa længere Tid, og det syntes derfor som om det endnu en Stund vilde holde sig, da en uventet Begivenhed paa eensgang spillede det i Fjendens Hænder.

Audun havde i en mørk og stormfuld Nat Vagt paa Slottets nordlige Taarn. Takkefuld gik han med langsomme Skridt frem og tilbage under Brysboærnet, da en usædvanlig Lummel sængslede hans Opmærksomhed. Han lyttede efter og overbeviste sig snart om, at Larmen kom fra det vestlige Taarn, men forgjæves anstrængte han Diet for at opdage Aarsagen, thi Mørket lod ham ikke skjelne nogen Gjenstand med Klarhed. Snart skulde han imidlertid rives ud af sin Uvisshed. Larmen tiltog og nærmede sig mere og mere; Ahnelsen om Forræderi foer ham gennem Sjelen, og Udfaldet viste, at denne Formodning ikke var uden Grund.

Befalingsmanden Claus Erikson havde, begrundet af Mørket, i al Stilhed ladet halvhundrede Mand af det fjendtlige Beleiringscorps hidse op i Slottets vestlige Taarn *). Besætningen blev snart overmandet og deels nedhugget, deels tagen til Fange. Saaledes lykkedes Forræderens Plan kun alt for vel. Vagterne paa de andre Taarne mærkede Uraad, og i Mørket blev Forvirringen snart almindelig. Forgjæves søgte enkelte Hobe af de Beleirede at modsætte sig den fremstjørtende Fjende;

*) Hvitfeldt. S. 41.

de bleve snart trængte tilbage, og maatte i Flugten søge deres Redning. Iblandt Disses Tal var Audun; det lykkedes ham at hugge sig gennem Sjenkerne og at naae Udgangen. Her forenede flere Flygtende sig med ham, og de skjulte sig tilhobe i et nærliggende Krat, for med desto større Tryghed den næste Morgen at kunne fortsætte deres Flugt videre, naar Fienderne havde forladt Egnen og begivet sig op paa Slottet.

Daggryet var neppe brudt frem i Østen, da de forlode deres Tilflugtssted. Lykken viste sig deres Forehavende særdeles gunstig, og ubemærket snege de sig forbi Slottet, fandt en Baad ved Kysten, og styrede ud i Søen, for at unddrage sig Fiendernes Forsølgelse og søge et Tilhold paa en af Øerne.

Det lod imidlertid til, at ethvert af den landsflygtige Konges Foretagender skulde mislykkes, efter at han havde forladt sit Rige. Skaane, paa Malmsø nær, hylbode Frederik den Første, og paa en Rigsdag i Bergen anerkjendte de norske Stænder ham som Konge. Christian den Anden havde, skøndt uheldig i sine øvrige Foretagender, dog erholdt Tilladelse til at hverve Tropper i sine Beslægtedes, Churfyrsterne af Brandenburgs og Sachsens Lande. Imellem Elb- og Wesermundingerne samledes derfor snart en Hær paa 26000 Mand, og Rygtet om dens Anmarsch over Elben opvakte almindelig Forsærdelse i Leiren for Kjøbenhavn. Frederik overdrog sin ældste Søn, Hertug Christian

og Johan Ranzau Commandoen og ilte til Hertugdømmerne, hvor han i største Skynding opbød Adelen, Borgerne og Almuen. Med den saaledes samlede Hær leirede han sig paa den høire Bred af Billefloden. Imidlertid udbrod en formelig Opstand i Christian den Andens Armee, da han ikke saa sig i Stand til at udbetale de tydske Leietropper deres tilgodehavende Sold. Muligt kunde en rask og uforsagt Udsærd endnu have holdt Hæren sammen; men Christian skjulte sig hos en Bonde: og inden faa Dages Forløb var den hele Armee opløst og adspaltet uden Sværds slag. Ogsaa Kjøbenhavn maatte snart overgive sig. Vel forhaalede en Eskadre af fire store Krigsskibe, som var en Deel af den Flaade, Christian om Foraaret havde ført med sig til Nederlandene, Overgivelsen en Stund endnu ved Tilførsel af Krigsfornødenheder. Men ogsaa i Kjøbenhavn vare de tydske Leietropper misfornøiede over ikke at have faaet deres Sold udbetalt i otte Maaneder, og denne Omstændighed, i Forening med Efterretningen om at Kongens Hær var opløst i Tydskland, bevægede Henrik 8. til at overgive Staden hellig tre Kongers Dag 1524, under de Vilkaar, at Indbyggerne beholdt deres forrige Rettigheder og ikke maatte drages til Ansvar, fordi de havde modsat sig Frederik den Første.

Saaledes havde da den nye Konge bragt næsten hele Riget til Lydighed. Audun, tilligemed de Enkelte, som havde reddet sig fra Kallundborgs Besættelse, vare imidlertid som troe hengivne Tilhængere

gere af den landsflygtige Konge ikke uvirksomme. Men forgjæves søgte de at bevæge Flere til at gjøre fælles Sag med dem. En pludselig Forfærdelse syntes ganske at have knust Modet paa Christian den Andens Tilhængere, og snart indsaae Audun med sine Staldbrodre at, under denne almindelige Forsagthed, al Modstand vilde være forgjæves.

Vel havde den affatte Konge endnu een Tilhænger, som af yderste Ene søgte at bringe de forfaldne Sager igjen paa Fode, og Denne var Søren Norby. I al sin Færd viste han sig sin Konge tro og hengiven; han fulgte ikke Denne i Landsflygtighed, men søgte med kraftig Haand hjemme i Fædrelandet at standse Gjendernes Fremgang. At forene sig med ham; under hans Ansørsel at seire eller døe, var nu Auduns ivrigste Ønske, men forgjæves søgte han at iværksætte dette Forehavende, thi Norby havde sat sig fast paa Gulland, og Audun saae ingen Mulighed i at støde til hans Tropper, da Gjendens Skibe trindtom krydsede i Farvandene.

En ubetsingelig Længsel efter Hjemmet greb imidlertid hans Sjæl. En Falconetfugle knuste hans venstre Arm i en af de sidste Skjærmydser med Gjenden, da han havde bevæget Udskillige af Bønderne paa Samsø til Oprør; afsmægtig og saaret kastede han sig i en Fisterbaad for at undgaae sine Forsølgere, og med Anspændelse af sine sidste Kræfter lykkedes det ham at roe over til Fyen. Neppe havde han naaet Strandbredden, før han begav sig paa Veien til sin Fødeby, og snart saae han sin

Længsels Maal ligge klart for sig i Faldmaanens rolige Belysning.

Det var en lummer Sommeraften. Ingen Vind bevægede Trærnes Blade, og en ængstelig Tausshed laae trindt over Egnen. Dybt nede paa Horizonten taarnede sig en Rød af mørke Skyer og behudede med rødlig Lynglimt, at et Uveir vilde bryde løs. Med langsomme Skridt vandrede Audun tankefuld forbi Landsbykirken; en underlig vemodblandet Følelse greb hans Sjæl ved Synet af det hvide Taarn, som klart fremtraadte i alle sine Omrids, forfølvet af Maanens Straaler. Han gjenkjendte hver Plet trindtom, hvor han som Barn havde tumlet sig med sine Legekammerater. Hans Dødie faldt paa Møllen, og Tanken om Rigmor foer ham som et Lyn gennem Sjælen. Hvor forandret var nu Alt i hans Indre! Hans Følelsers rene Harmonie var sonderrevet, kun en sagte Gjenlyd var bleven tilbage, tidt overdøvet af Livets vilde Jubel. Dog glimtede endnu en bedre Naturs Gnister i hans gjærende Bryst; thi hvilken Falden mægter ganske at bandlyse Mindet om sin Uskyld, da det Godes Udøvelse var ham saa let og kjær? Saaledes vender Sømanden, naar han drager ud i Stormen, vel tidt sit Dødie mod Hjemmet og seer det i Aanden gjennem Taarernes Glør, naar det forlængst, ikke mere opnaaeligt for hans Længsel, svandt i det taagede Fjerne. Han var ikke brødefri mere; plettet med den Dræbtes Blod havde han forladt Hjemmet, og da

han nu gjensaae det, traadte Erindringen om hans Misgjerning dobbelt p  nlig frem for hans Sj  l. Det vilde toilesl  se Krigerliv, Omgangen med de ra  e Leietropper, som lode sig beherske af de me  st forn  drende Liden  skaber, havde efterhaanden fl  vet de   dlere F  lelser i hans Sj  l, og naar han sammenlignede sin nuv  rende Sind  stemning med den foregaaende, da forekom det ham som om han var bleven fremmed for sig selv og at en uhyre Kluft havde aabnet sig mellem Nutiden og Fortiden.

Hensjunken i Dr  mme vandrede han en Stund fremad, da hans F  ie faldt p  a den aabne Gitterport ved Kirkegaarden. Ligesom dreven af en skjult Magt vendte han sine F  jed derhen og stod snart ene mellem de skumle Grave, som, omh  velvede af H  ld og Taarepile, glimrede ham im  de med tusinde Dugperler i Maanest  j  ret.

Taus blev han staaende, k  net til Sv  rdet, og fastede Blikket trindtom sig. Maanen indhylledes imidlertid af Skyerne. Lynene blinkede klarere og Tordenens hule Bulder for  yndte det n  re Uveir. Audun m  rkede det ikke, hans Tanke dv  lede i smertelig Erindring af Fortiden, og naar han saa trindtom sig de sorte Grave, hvor det h  ie Gr  s sagte hvislede i Nattevinden, da traadte Billedet af hans Liv klart for hans Sj  l og hele Fortiden laa for ham som en   de n  gen Liigmark, fuld af D  dningebeen, hvor Tid  ler og Ukrudt havde qvalt de fremspirende Blomster.

I Lynets j  vnligt blinkende Sk  er opdagede han en dunkel menneskelig Stikkelse p  a den anden Side

af Kirkegaarden. Sagte nærmede han sig for at erfare, hvo saa silde paa Aftenen drev sit Væsen mellem Gravenne. Et blændende Lynglimt lod ham ikke længe være i Uvisshed, og han saa den gamle Graver i Landsbyen for sig. En aaben Grav laae ved Siden af ham, og han var just i Jærd med at gjøre de sidste Spadeslag, da Audun nærmede sig og taus blev staaende ved Graven.

Den Gamle lettede paa sin Hue og bød ham Godaften; men Audun stirrede tankefuld hen for sig, uden at ændse hans trohjertige Hilsen. Da udbrød Graveren i de Ord: „J tykkes mig at være heel modfalden og bedrøvet, maaskee er det En af Eders Beslægtede, som i Morgen skal begraves. For Resten synes det mig heel urimeligt, at klage over Nogens Død, eftersom man dog ikke kan bringe ham til Live igjen. Jeg har nu næsten i halvhundrede Aar gravet alle Landsbyens Døde ned, men har aldrig nogensinde mærket, at det gif mig til Hjerte. I Grunden synes mig, at man snarere burde glæde sig over hver Gang En stædes til Jorden, da han saa ingen Ulykker mere afstedkommer her i Livet.“ Audun vendte gysende sit Ansigt bort, men den Anden vedblev rolig: „Ja! Er det ikke som jeg siger, heel urimeligt at være bedrøvet over Nogens Hedenfart. Naar Aanden først er faret ud af Legemet, giver jeg ikke en Pibe Tobak for hele Resten. Jeg kan i Øvrigt godt lide de Døde, thi de ere unægtelig yderst omgjængelige Folk, som ikke gjøre noget Menneste Fortred mere her paa Jorden. Naar først Ormene begynde at gnave Rjor-

det af Benene, da ligge de tørre Beenrade ganske rolige og spagfærdige, uden Persons Anseelse, ved Siden af hverandre. J troer mig kanstee ikke, at der ingen Forskiel findes mellem en gammel Knarfs og et smukt Pigebarns Hjerneskal, imidlertid skal J snart med egne Dine overbevise Eder om Sandheden af mine Ord." Idet han talte saaledes, ragede han med Spaden et Dødningshoved ud af Jorden og kastede det hen til Audun: „Seer J, vedblev han med uforandret Stemme: denne Pandskal har eengang tilhørt den liden Rigmor, Møllerens Datter her i Byen, Kjæresten løb bort fra hende, og Folk sagde, at hun døde af Sorg over hans Bortgang. Hvordan det hang sammen maa Herren vide, kun Saameget er vist: død er hun og død bliver hun, og Dømmedagsbasunen skal først vække hende af den evige Sovn." Da Audun hørte disse Ord, styrtede han affted, greben af isnende Rædsel; ved Gitterporten tumlede han bevidstløs ned med Hovedet mod Muren: „Morder, Morder! drøuede det gennem hans Indre: Du har knust hendes Hjerte, Du har styrtet hende i Graven!" og Angeren huggede sine Slangetænder dybt i hans blodende Hjerte. Men da hans Bevidsthed efterhaanden begyndte at vende tilbage, da han løftede Hovedet i Veiret og kastede Blikket trindt om sig, forekom det ham som om alle Liggstenene revnede sønder, og de Døde sprang frem af Gravene, sloge Kreds om ham og ranglede med de hvide Knokler, medens Lynene knyttrende belyste dem med funklende

Svovlluer. Haaret reiste sig paa hans Hoved og Blodet isnede i hans Arer; da rullede bragende et Skrald gjennem Himmelhvælvingen, og det tyktes ham, at Jorden revnede under hans Fod, og af Svælget fremsteeg den Drabtes blodige Gjenfærd, pegende med Haanden paa det knuste Bryst.

I dette Dieblig klang Midnatsslaget langsomt og høitideligt fra Kirketaarnet og en pludselig Beslutning syntes at gribe den Fortvivledes Sjæl. Han sprang op fra det fugtige Græs, rev Sværdet ud af Skeden og styrtede op paa Høien, hvor han første Gang havde mødt Palne's Gjenfærd.

„Palne! skreg han ud i Matten: Palne! fordomte, foglende Uhyre! Du har seiret — frem Djævel af Din Afgrund! frem, at prøve mine Armes sidste Kraft!“ Med disse Ord svingede han rasende den blanke Klinge omkring sit Hoved — da rullede og drønedet det gjennem Skyerne; forvirret Hundeglam, Pidskekald og hylende Toner af Jagthorn, lod gjennem Tordenens Bulder, og frem stormede de blege Spøgelseryttere over Skoven. Men da Skaren nærmede sig, da den natlige Jægers hvide Gjenfærd fæstede sit glødende Øie paa den Forbittrede, da huggede han rasende efter det; hans Sværdslag fløvede kun Luften; men Gjenfærdet standsede, lagde en Pæl paa sin Bue, og sigtede efter ham. En græsselig Skoggerlatter drønedet over hans Hoved, Pilen susste høinende gjennem Luften, og truffen i Hjertet sank Andum livløs til Jorden.

